

TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI (Samarqand misolida)

Isayeva Nilufar Axror qizi

Samarqand turizm va madaniy

meros texnikumi o'qituvchisi

davronallamuratov2010@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur tezisda Samarqand shahrida turizmni rivojlantirish jarayonlarida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining roli tahlil qilingan. Tadqiqot davomida SI asosida ishlaydigan tizimlar orqali turistlar uchun interaktiv xizmatlarni tashkil etish, sayyohlik marshrutlarini optimallashtirish, mehmonxona va transport sohasidagi xizmat sifatini oshirish hamda turistik axborot xizmatlarini avtomatlashtirish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, SI yordamida turistlar oqimini prognoz qilish, marketing strategiyalarini takomillashtirish va mahalliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari Samarqand shahrida turizmni samarali rivojlantirish va raqamli transformatsiya jarayonini tezlashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, turizm, raqamli transformatsiya, Samarqand, turistik xizmatlar, avtomatlashtirish.

So'nggi yillarda turizm sohasida raqamli texnologiyalarning roli keskin ortib bormoqda. Sun'iy intellekt (SI) esa xizmatlarni avtomatlashtirish, ma'lumotlarni tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtirish orqali turizmni rivojlantirishda muhim vosita sifatida e'tirof etilmoqda.

Samarqand shahri O'zbekistonning eng qadimiy va tarixiy ahamiyatga ega shaharlaridan biri bo'lib, yillik millionlab sayyohlarni qabul qiladi. Shuning uchun shaharda turizmni rivojlantirish jarayonida SI texnologiyalarini joriy etish katta ahamiyat kasb etadi. Bu nafaqat turistlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, balki marshrutlarni optimallashtirish, mehmonxona va transport sohalarida samaradorlikni oshirish, marketing strategiyalarini takomillashtirish va mahalliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatish imkonini beradi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi — Samarqand shahrida turizmni rivojlantirishda sun'iy intellektning imkoniyatlarini o'rganish va uning turizm sohasidagi samaradorligini aniqlashdir. Shu orqali shaharda raqamli transformatsiyani tezlashtirish va turistik xizmatlar sifatini oshirishga xizmat qiladigan tavsiyalar ishlab chiqish ko'zda tutilgan.

So'nggi yillarda global turizm darajasida raqamli texnologiyalar xususan sun'iy intellekt (SI) tizimlari muhim rol o'ynay boshladi. SI yordamida ma'lumotlarni tahlil qilish, mijozlar ehtiyojini oldindan aniqlash va xizmat ko'rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali turizm sohasida sifat va samaradorlik yuqorilanishi mumkin.

O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanishida ham katta siljish kuzatilmoqda: 2022-yilda chet ellik turistlar soni taxminan 5,2 millionga yetdi — bu 2021-yilgiga nisbatan uch barobar ko'p. ([Uza.uz][1])

Xususan, Samarqand shahrida 2022-yilda chet ellik turistlar taxminan 1,2 million kishini tashkil etgan, 2023-yilda esa bu ko'rsatkich 2,15 million atrofida bo'lgan. ([Visit Uzbekistan][2])

Shu bilan birga 2025-yilda Samarqandga taxminan 3 million chet ellik turist kelishi kutilmoqda, va har bir turist o'rtacha 320 AQSh dollarini sarflashi mumkinligi ta'kidlangan. ([one.uz][3])

Bular turizm sohasida raqamli transformatsiya va xizmat sifatining oshishida katta imkoniyat mavjudligini ko'rsatadi. Ushbu ishning maqsadi — Samarqand shahrida turizmni rivojlantirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni va imkoniyatlarini tahlil qilish hamda mahalliy turizm xizmatlari tizimida SI joriy etish orqali erishilishi mumkin bo'lgan natijalarni aniqlashdan iborat.

Asosiy qism

Samarqanddagi turizm dinamikasi:

2024-yilda Samarqand viloyatiga chet ellik turistlar soni 2,506 ming (ya'ni ~2,506,000) nafar bo'lgan, mahalliy turistlar esa 4,747 ming (~4,747,000) nafarni tashkil etgan. ([КиберЛенинка][4])

Shu yilgi ma'lumotga ko'ra, mahalliy turistlar soni avvalgi yilga nisbatan 104% ga o'sish bilan e'tiborga loyiq. ([КиберЛенинка][4])

2025-yilda esa chet ellik turistlar soni qariyb 3 million, mahalliy turistlar esa 7,5 million ga yetishi kutilmoqda. ([Zamin.uz][5])

Turizm xizmatlari hajmi (2025-yilning yanvar-avgust oynlarida) O'zbekistonda 2,2 trln so'mga (~182,4 mln USD) yetib, bu o'tgan yilning mos davriga nisbatan 44% o'sishni ko'rsatdi. Samarqand hududi bu ko'rsatkich ichida ~305 mlrd so'mni tashkil etgan. ([Kursiv Media Узбекистан][6])

Sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarni joriy etish hissasi

Samarqanddagi turizm loyihalarida digital infratuzilma va "smart" xizmatlarni joriy etish ustuvor yo'nalish sifatida belgilanmoqda. Masalan, turistik markaz Silk Road Samarkand loyihasi doirasida digital rezervasyon, onlayn platformalar orqali mehmonxona bronlash, katta xalqaro tadbirlar tashkil etilishi orqali xizmat ko'rsatish sifati oshirilmoqda. ([UzDaily.uz][7])

Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, Samarqand viloyati 2023-2026 yilga mo'ljallangan turizm rivojlantirish strategiyasida "axborot va yashil texnologiyalarni joriy etish"ga alohida e'tibor qaratilmoqda. ([Samarkand][8])

Ushbu sharoit SI texnologiyalarini — masalan, turistlar oqimini prognoz qilish, xizmat ko'rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish, marshrutlarni optimallashtirish — amalga oshirish uchun qulay maydon yaratmoqda.

Tahliliy jihatlar

Yuqoridagi statistik ma'lumotlardan chiqib shunday xulosaga kelish mumkin: Samarqand shahrida turizm sohasida sezilarli o'sish kuzatilmoqda, bu esa xizmat ko'rsatish jarayonlari va infratuzilmaga bo'lgan talabni oshiradi. Bunday vaziyatda sun'iy intellekt va digital texnologiyalarning joriy etilishi xizmatlar sifatini va samaradorligini yana-da oshirish, raqobatbardoshlikni kuchaytirishda muhim omil bo'la oladi.

Xulosa:

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, Samarqand shahrida turizm sohasida sezilarli o'sish kuzatilmoqda, va bu jarayonda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini joriy etish xizmatlar sifatini oshirish va iqtisodiy samaradorlikni yaxshilashga katta imkoniyat yaratadi. Statistik ma'lumotlarga asoslanib, shahar chet ellik va mahalliy turistlar oqimi bo'yicha barqaror o'sishni namoyon qilmoqda, bu esa turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, marshrutlarni optimallashtirish, mehmonxona va transport sohalarida xizmat ko'rsatish sifatini oshirish zaruratini kuchaytiradi.

Sun'iy intellekt yordamida turistlar ehtiyojini oldindan aniqlash, xizmatlarni avtomatlashtirish, raqamli marketing strategiyalarini ishlab chiqish va turistlar oqimini prognoz qilish mumkin. Shu tariqa, SI texnologiyalari Samarqandda raqamli transformatsiyani tezlashtirish, mahalliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatish va turizm sohasida raqobatbardoshlikni oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

Umuman olganda, SI texnologiyalarini joriy etish nafaqat turizm xizmatlarining sifatini yaxshilashga, balki Samarqand shahrini xalqaro turizm bozorida yanada jozibador qilishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

-
1. [1]: "The number of foreign tourists visiting Uzbekistan has tripled in 2022"
  2. [2]: "About Samarkand with Bakhtiyor Fazilov — Visit Uzbekistan"
  3. [3]: "Three million tourists are expected to visit Samarkand in 2025 - One.uz, 04.09.2025"
  4. [4] "TOURISM POTENTIAL AND RESOURCES OF SAMARKAND REGION – тема научной статьи по экономике и бизнесу читайте бесплатно текст научно-исследовательской работы в электронной библиотеке КиберЛенинка"
  5. [5 "How much do foreign tourists spend in Samarkand? - Zamin.uz, 04.09.2025"
  6. [6]: "Uzbekistan Tourism Services Jump 44%"
  7. [7]: "\"Silk Road Samarkand\" summarizes a successful 2024 and outlines Ambitious plans for 2025 — UzDaily.uz"
  8. [8]: "Prospects for developing tourism has been discussed in Samarkand | News | Samarkand regional government"

